

مطالعات اجتماعی پایه پنجم

جدول یونش درس در زمینه مهارت های کوشگری و مهارت های زندگی و پرورش هوش های چندگانه

فصل	درس	فعالیت	مهارت های کوشگری	مهارت های اجتماعی و مهارت های زندگی	مهارت های سواد خواندن	مهارت های محاسبی و عددی	پرورش هوش های چندگانه
اول : زندگی با دیگران	۱- من با دیگران ارتباط برقرار می کنم.	نوشتن جمله مودبانه و محترمانه برای عبارت های بیان شده (ص ۵)	برقراری ارتباط	مهارت اجتماعی	خواندن متن		هوش بصری
		بیان موقعیت های مختلف گفتگو و تشخیص دانش آموزان در کدام متن ها اصول گفتگو رعایت نشده است (ص ۶)	کاهش و برقراری ارتباط	مهارت زندگی	خواندن متن		هوش بصری
		شماره گذاری حالت های مختلف ارتباطی با استفاده از تصاویر (ص ۶)	بررسی				هوش بصری
		پرسش درباره رعایت حریم شخصی توسط دانش آموزان و چگونگی آن (ص ۶)	بررسی و کاوش	مهارت زندگی			هوش بنایی
		انجام فعالیت به کار بیندیم درباره اجرای پاننومیم و بیان حالت های ارتباطات غیرکلامی (ص ۶)	برقراری ارتباط				هوش جسمانی و حرکتی

جدول پویشش دروس در زمینه مهارت‌های کوشنگری و مهارت‌های زندگی و پرورش هوش‌های چندگانه

فصل	درس	فعالیت	مهارت‌های کوشنگری	مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های زندگی	مهارت‌های سواد خواندن	مهارت‌های حسابی و عددی	پرورش هوش‌های چندگانه
اول : زندگی با دیگران	۲- احساسات ما	بیان احساسات در برابر فرار گرفتن حالت‌های شادی، غم، ترس (ص ۷)	برقراری ارتباط				هوش بصری
		تکمیل جدول که حالت‌های مختلف احساسات را نشان می‌دهد. نوشتن جمله مؤدیانه و محترمانه برای عبارت‌های بیان شده (ص ۵)	بررسی و کوشش		مهارت نوشتن		هوش بیانی
		انجام فعالیت شماره ۲ به کار بنشینم درباره بیان کارهایی که می‌تواند اعضای خانواده، معلم و کارکنان مدرسه را خوشحال کند (ص ۸)	بررسی و برقراری ارتباط		مهارت نوشتن		هوش بیانی
		بیان سه موقعیت که دچار غم و اندوه شده‌اید و ارائه آن به معلم (ص ۹)	برقراری ارتباط		مهارت نوشتن		هوش بیانی
		بیان موقعیت‌های ترس بجا و نابجا (ص ۱۰)	بررسی و کوشش و برقراری ارتباط		مهارت نوشتن		هوش بیانی
۳- همدلی با دیگران		کاربرگ شماره ۲ بیان موضوعات که شما از آن می‌ترسید و درجه ترس آنها (ص ۱۱)	بررسی و کوشش و برقراری ارتباط	مهارت زندگی	مهارت نوشتن		هوش بیانی
		بیان نمونه‌هایی از همدلی با اعضای خانواده و همکلاسی‌ها و دیگران (ص ۱۵)	بررسی و کوشش	مهارت اجتماعی	مهارت نوشتن		هوش بیانی
		بازدید از جمعیت هلال احمر به همراه معلم و دعوت از یکی از کارکنان آن سازمان درباره فعالیت‌هایی که در آن سازمان انجام می‌شود (ص ۱۷)	بررسی و برقراری ارتباط	شناخت مؤسسات اجتماعی			هوش بیانی

جدول پوشش درس در زمینه مهارت‌های کوشگری و مهارت‌های زندگی و پرورش هوش‌های چندگانه

فصل	درس	فعالیت	مهارت‌های کوشگری	مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های زندگی	مهارت‌های سواد خودآیند	مهارت‌های حسایی و عددی	پرورش هوش‌های چندگانه
اول : زندگی با دیگران	۴- من عضو گروه هستم	با توجه به تصویر مشخص کنید هر گروه چه فعالیتی انجام می‌دهند (ص ۱۶)	برقراری ارتباط و مشارکت	مهارت اجتماعی			هوش بصری
		افراد این گروه‌ها چه اهداف مشترکی دارند (ص ۱۶)	بررسی و کاوش	مهارت زندگی			هوش بصری
		تشخیص دانش آموز درباره گروه بودن یا نبودن متون ارائه شده (ص ۱۷)	بررسی و کاوش و اظهار نظر شخصی				هوش بیانی
		بیان دو مورد از همکاری در گروه‌های مدرسه و ارائه نتایج این همکاری (ص ۱۸)	بررسی و اظهار نظر شخصی	مشارکت و همکاری			
		تشکیل گروه حفاظت از محیط زیست و بیان نتایج مشورت از طریق تصمیم گروهی (ص ۱۸)	بررسی و اظهار نظر شخصی	مشارکت و همکاری			
		بررسی و درباره ویژگی نماینده دانش‌آموزان و چگونگی انتخاب آن (ص ۱۹)	بررسی و کاوش	مشارکت			
		طرح موضوعات مختلف با نمایندگان جهت طرح در شورای دانش‌آموزی (ص ۱۹)	اظهار نظر شخصی	مشارکت			
		بیان ویژگی‌های دانش‌آموزان برای نمایندگی شورای دانش‌آموزی و همچنین بیان انتظارات از نمایندگان شورای دانش‌آموزی	کاوش و اظهار نظر شخصی	مهارت‌های اجتماعی			

جدول پویشش دروس در زمینه مهارت‌های کوشنگری و مهارت‌های زندگی و پرورش هوش‌های چندگانه

فصل	درس	فعالیت	مهارت‌های کوشنگری	مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های زندگی	مهارت‌های سوادخواندن	مهارت‌های حسابی و عددی	پرورش هوش‌های چندگانه
		فعالیت ۳: به کار بستن درباره انتخاب نماینده هر کلاس و ویژگی‌های یک نماینده و نحوه رأی‌گیری و اعلام نتایج (ص ۱۹)	برقراری ارتباط	مشارکت و همفکری			
		فعالیت ۴: تشکیل گروه‌های هم‌دلی و تعیین هدف‌های این گروه با مسورت و همفکری (ص ۱۹)	برقراری ارتباط	مشارکت و همفکری			
		بیان جمعیت کلاس (ص ۲۲)	بررسی			مهارت‌های حسابی	
		پرس‌وجو درباره جمعیت کلاس و مدرسه (ص ۲۲)	بررسی و کاوش			مهارت‌های حسابی	
		مطابقت جمعیت کلاس‌ها با یکدیگر (ص ۲۲)	بررسی			مهارت‌های حسابی	
	۵- جمعیت ایران	کاربرگ شماره ۳، ترسیم نمودار پرجمعیت‌ترین و کم‌جمعیت‌ترین دانش‌آموزان در پایه‌های مختلف (ص ۲۲)	بررسی			مهارت‌های حسابی	
		جمعیت شهر یا روستای محل زندگی	بررسی	آشنایی با محل زندگی		مهارت‌های حسابی	
		با توجه به نقشه ایران از نواحی ۲ و ۳ چند شهر را مثال بزنید (ص ۲۴)	بررسی و کاوش	مکان‌یابی			هوش بصری- فضایی
		با کمک معلم محل تقریبی زندگی خود را روی نقشه با دایره مشخص کنید و بگوید جزء کدام نواحی جمعیت ایران است (ص ۲۴)	بررسی و کاوش	مکان‌یابی			هوش بصری- فضایی

جدول پویشش درس در زمینهٔ مهارت‌های کاونشگری و مهارت‌های زندگی و پرورش هوش‌های چندگانه

فصل	درس	فعالیت	مهارت‌های کاونشگری	مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های زندگی	مهارت‌های سواد خواندن	مهارت‌های حسابی و عددی	پرورش هوش‌های چندگانه
۵- جمعیت ایران		افزایش تعداد جمعیت شهرها و روستاها در کوهپایه‌های البرز نسبت به نواحی مرکزی ایران و ذکر دلیل آن با استفاده از تصاویر عوامی که موجب مهاجرت و ترک محل زندگی و جذب به محیط جدید می‌شود را بیان کند (ص ۲۶)	بررسی و کاونش				هوش بیانی
			بررسی و کاونش				هوش بصری- بیانی
			اظهاری نظر شخصی				هوش بیانی
			بررسی و کاونش				هوش بیانی
			بررسی و کاونش و اظهار نظر شخصی				هوش بیانی
۶- منابع آب ایران		با اعضای خانواده مشورت کنید و فرض کنید اگر در یک روز از زندگی شما آب نباشد چه مشکلاتی برای شما به وجود خواهد آمد فهرست کنید و در کلاس ارائه کنید (ص ۲۷)	بررسی و کاونش	شناخت مؤسسات اجتماعی			هوش بیانی
			بررسی و کاونش				هوش بصری- فضایی
			بررسی و کاونش				هوش بیانی
			بررسی و کاونش				هوش بیانی
			بررسی و کاونش				هوش بصری- فضایی

نوع م :
سوزشین ما

جدول یوشش دروس در زمینهٔ مهارت‌های کاشگری و مهارت‌های زندگی و پرورش هوش‌های چندگانه

فصل	درس	فعالیت	مهارت‌های کاشگری	مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های زندگی	مهارت‌های سواد خواندن	مهارت‌های حسابی و عددی	پرورش هوش‌های چندگانه
دوم : سوزمین‌ها	محیط‌های آبی ایران	تأمین آب مردم شهر تهران	بررسی				هوش بیانی
		سه روی که به دریای خزر می‌ریزد	بررسی				هوش بیانی
		رودهای کارون و زاینده‌رود از کدام شهرها عبور می‌کنند؟	بررسی				هوش بیانی
		سفیدرود از به هم پیوستن کدام رودها به وجود می‌آیند؟	بررسی				هوش بیانی
		روستائشیمان و شهرنشیمان از آب رودها برای چه کارهایی استفاده می‌کنند (ص ۳۰)	بررسی و کاوش	شناخت محیط زندگی			
		پرس‌وجو کنید در نزدیکی محل زندگی شما چه رودی وجود دارد (با ذکر نام). چه استفاده‌ای از این رود می‌شود؟ (ص ۳۰)	بررسی و کاوش	شناخت محیط زندگی			
		فعالیت ۱ و ۲ به کار بیندیم					
		تکمیل جدول مصرف آب خانگی در یک روز	بررسی و کاوش	حفاظت از محیط زیست			
			بررسی و کاوش	حفاظت از محیط زیست			
			بررسی و کاوش	شناخت محیط زندگی			
		دربارهٔ سرگزشت یک رود، انشا بنویسید و مسئلهٔ آلودگی آب و راه‌های جلوگیری از آن را بیان کنید (ص ۳۱)	کاوش و اظهار نظر شخصی	حفاظت از محیط زیست			هوش بیانی

جدول یونش درس در زمینه مهارت های کوشگری و مهارت های زندگی و پرورش هوش های چندگانه

فصل	درس	فعالیت	مهارت های کارشگری	مهارت های اجتماعی و مهارت های زندگی	مهارت های سواد خواندن	مهارت های حسابی و عددی	پرورش هوش های چندگانه
دوم : سوزن ها	۷- نواحی صنعتی مهم ایران	کارگرگه شماره ۵، مواد اولیه مناسب برای تهیه کالاهای تولید شده (ص ۳۲)	بررسی و کارش	حفاظت از محیط زیست			هوش بیانی
		کارگرگه شماره ۶ را در کلاس انجام دهید. بازدید از کارخانه خودروسازی، شناسایی عوامل تولید (ص ۳۳)	بررسی و کارش				هوش بصری
		به همراه معلم خود از یک کارخانه بازدید کنید و به طور گروهی گزارش بازدید از کلاس را ارائه کنید (ص ۳۳)	بررسی و کارش و اظهار نظر شخصی				هوش بصری
		علاقت تأسیس صنایع مصرفی زیاد در اطراف شهرها (ص ۳۴)	بررسی و کارش				هوش بصری - بیانی
		تعین صنایع مصرفی و مادر (ص ۳۴)	بررسی				هوش بصری - فضایی
	۸- راه ها و حمل و نقل (۱)	با توجه به نقشه تراکندگی صنایع و معادن برای هریک از صنایع، دو شهر را نام ببرید (ص ۳۴)	بررسی و کارش	نشاط محیط زیاده گی			هوش بصری
		وجود کارخانه در محل زندگی (ص ۳۴)	بررسی و کارش				هوش بصری
		مقایسه وسایل حمل و نقل عمومی قبل از اختراع اتوبوس و تفاوت آن با وسایل حمل و نقل امروزی (ص ۳۸)	بررسی و کارش				هوش بصری
		با توجه به تصویر کدام وسیله برای سفر درون شهری مناسب تر است و هوا را کمتر آلوده می کند؟ (ص ۳۹)	بررسی و کارش	حفاظت از محیط زیست			هوش بصری
		کدام وسیله مشکل ترافیک و هزینه گذاری دارد؟ در آینده بهتر است کدام وسیله را افزایش دهیم؟ با ذکر دلایل آن (ص ۳۹).	بررسی و کارش	حفاظت از محیط زیست			هوش بصری - فضایی
هوش بصری	هوش بصری	کارگرگه شماره ۷، تکمیل جدول رفت و آمد به مدرسه و همچنین ترسیم نمودار از تعدادهای به دست آمده (ص ۳۹)	بررسی و کارش				هوش بصری
		کارخانه کمپوست سازی برای حمل و نقل به چه وسایلی نیاز دارد (ص ۳۹)	بررسی				هوش بصری
		توجه به سیم بندی کالای تولیدکننده کالای آبکی مسیری که کالای طی کرده تا به شهر و روستای شما برسد (ص ۳۹)	بررسی و کارش				هوش بصری
هوش بصری	هوش بصری	بررسی و کارش	بررسی و کارش	آشنایی با محیط زندگی			هوش بصری
		تولید نمایی نمود، اما در محل زندگی شما وجود دارد؟ (ص ۳۹)	بررسی و کارش				هوش بصری
		تولید نمایی نمود، اما در محل زندگی شما وجود دارد؟ (ص ۳۹)	بررسی و کارش				هوش بصری

جدول پویشش دروس در زمینهٔ مهارت‌های کاشتگری و مهارت‌های زندگی و پرورش هوش‌های چندگانه

فصل	درس	فعالیت	مهارت‌های کاشتگری	مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های زندگی	مهارت‌های سواد خواندن	مهارت‌های محاسبی و عددی	پرورش هوش‌های چندگانه
فصل دوم: سوزش ما	۹- راه‌ها و حمل و نقل (۲)	با توجه به نقشه، راه‌های سراسری به کدام پناور دریایی خزر و خلیج فارس مربوط می‌شود؟	بررسی	آشنایی با محیط زندگی و رعایت نکات ایمنی			پرورش هوش - بصری - یانی
		با توجه به مطابقت گذشته سنگ‌آهن چادرملو و بافق با چه وسایلی به کارخانه ذوب آهن می‌رسند؟ (ص ۴۵)	بررسی				پرورش بصری
		توسو و جوی از بزرگ‌ترها دربارهٔ حفظ ایمنی در مکان‌هایی که قطار از آنجا عبور می‌کند (ص ۴۵)	بررسی و کاوش				پرورش یانی
		کاربرگ شماره ۸ دربارهٔ مقایسهٔ انواع وسایل حمل و نقل را در کلاس انجام دهند (ص ۴۸)	بررسی و کاوش				پرورش یانی
		اگر در جنوب کشور دریا وجود نداشت ما چه مشکلاتی داشتیم (ص ۴۸)	بررسی و کاوش				پرورش یانی
	۱۰- کشور ما چگونه اداره می‌شود؟	اگر قرار باشد به سفر بروید کدام وسیلهٔ حمل و نقل را می‌توانید انتخاب کنید و دلایل انتخاب آن (ص ۴۸)	بررسی و کاوش				
		متن را بخوانید و نظر بدهید. اگر این گروه مدیر و معاون نداشت چه اتفاقی می‌افتاد (ص ۴۹)	بررسی و کاوش و اظهار نظر شخصی				پرورش یانی
		بین وظایف اصلی حکومت‌ها بر اساس نمودار چه شباهت‌هایی وجود دارد (ص ۵۰)	بررسی و کاوش				پرورش یانی
		توسو و جوی کنید که رئیس‌جمهور و وزیر آموزش و پرورش وقت چه کسی است.	بررسی و کاوش				پرورش یانی
		پیدا کردن خبری در روزنامه دربارهٔ مجلس شورای اسلامی یا دولت	بررسی و کاوش				پرورش یانی
		با هفتکری، کاربرگ شماره ۹ را انجام دهید (ص ۵۳)	بررسی و کاوش				پرورش بصری

جدول پوشش در زمینه مهارت‌های کوشنگری و مهارت‌های زندگی و پرورش هوش‌های چندگانه

فصل	درس	فعالیت	مهارت‌های کوشنگری	مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های زندگی	مهارت‌های سواد خواندن	مهارت‌های حسایی و عددی	پرورش هوش‌های چندگانه
سوم : زندگی در نواحی دیگر نهران	۱۱- کشورهای همسایه (۱۱)	کشورهای که در شمال ایران قرار دارند و همچنین همسایگان شرقی و غربی ایران کدام اند؟ (ص ۵۶)	بررسی		خواندن متن		هوش بیانی
		کم‌روست ترین کشور همسایه ایران (ص ۵۶)	بررسی		خواندن متن		
		کدام کشور همسایه مانند ایران به دریای خزر و دریای عمان راه دارد (ص ۵۶)	بررسی		خواندن متن		هوش بیانی
		آیا تاکنون به کشورهای همسایه سفر کرده اید؟ (ص ۵۶)	بررسی				
		انجام کارگروه شماره ۱۰ بعد از مطالعه درس‌های ارمنستان و آذربایجان (نقشه خوانی) (ص ۶۱)	بررسی		خواندن متن		هوش بصری - فضایی
	۱۲- کشورهای همسایه (۲)	انجام کارگروه شماره ۱۱، بعد از مطالعه درس‌های پاکستان و ترکمنستان (ص ۶۵)	بررسی		خواندن متن		هوش بصری - فضایی
		گردش زمین به دور خود چند ساعت طول می‌کشد (ص ۶۷)	بررسی				
		براساس آمیخته‌های قبلی، جابه‌جایی خورشید در طول روز مربوط به حرکت خورشید است یا زمین؟ توضیح دهید. (ص ۶۷)	بررسی و کاوش				هوش بیانی
		انجام فعالیت شماره ۱ به کار بیندیم (ساختن ساعت آفتابی) (ص ۶۷)	بررسی و کاوش		خواندن متن		هوش جسمانی - حرکتی
		شما تاکنون چندبار دور خورشید چرخیده اید؟ چگونه به آن می‌برده اید؟	بررسی و کاوش اطهار نظر شخصی			خواندن متن	هوش بیانی
	۱۳- حرکت‌های زمین	نتیجه حرکت چرخشی و انتقالی زمین (ص ۶۸)	بررسی				هوش جسمانی - حرکتی
		کره جغرافیایی به کلاس پیارید و با راهنمای معلم خط‌ها را پیدا کنید (ص ۷۰)	بررسی و کاوش				هوش بصری - فضایی
		یک دایره بکشید و محل قطب شمال و جنوب را مشخص کنید. خط استوا و نصف‌النهار مبدأ را روی آن رسم کنید (ص ۷۰)	بررسی و کاوش				هوش بصری - فضایی
		محل دقیق هل، مسجد و راهنمای سفر براساس تصویر بنویسید و بگردید چه مکانی هستند؟ (ص ۷۸)	بررسی و کاوش				هوش بصری - فضایی

جدول پویش درس در زمینه مهارت‌های کاشتگری و مهارت‌های زندگی و پرورش هوش‌های چندگانه

فصل	درس	فعالیت	مهارت‌های کارشگری	مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های زندگی	مهارت‌های سواد خواندن	مهارت‌های حسابی و عددی	پرورش هوش‌های چندگانه
چهارم : زیارت مکان‌های مقدس	۱۴- زندگی در نواحی مختلف جهان	به نقشه توجه کنید. نام قاره‌ها و اقیانوس‌های جهان را بنویسید (ص ۷۳)	بررسی				هوش بصری - فضایی
		همسایه‌های ایران در کدام قاره‌ها هستند (ص ۷۳)	بررسی				هوش بصری - فضایی
		چرا اقیانوس آرام دوبر روی نقشه نوشته شده است (ص ۷۳)	بررسی و کاوش				هوش بصری - فضایی
		با توجه به نقشه شماره ۱، دریاهای اطراف شبه‌جزیره عربستان را نام ببرید (ص ۸۳)	بررسی				هوش بیانی
		با توجه به توضیحات پدر سارا، عربستان چه نوع آب و هوایی دارد؟ (ص ۸۳)	بررسی				هوش بیانی
	۱۵- بازگشت از سفر حج	ترسیم جهت قبله بر اساس فلش‌های نقشه در شهرهای تبریز، بندرعباس و مشهد	بررسی				هوش جسمانی - حرکتی
		علت احساس خطر کافران از گسترش بررسی دین اسلام (ص ۸۴)	بررسی				هوش بیانی
		رفتار کافران در برابر آزار و اذیت کافران	بررسی				هوش بیانی
		نمایش رویدادهای تاریخی بر روی خط زمان (ص ۸۴)	بررسی				هوش بصری - فضایی
		بیان دو مسجد مهم جهان اسلام (ص ۸۷)	بررسی				هوش بیانی
۱۶- مدینه شهر پیامبر		انجام فعالیت‌های شماره ۲، به کار ببندیم دربارهٔ توس و جوی نام مکان‌های زیارتی که اعضای خانواده در سفر حج از آن بازدید کرده‌اند (ص ۸۷)	بررسی				
		بیان ویژگی‌های اخلاقی پیامبر اکرم (ص ۸۷)	بررسی		خواندن متن		

جدول پوشش درس در زمینه مهارت‌های کوشنگری و مهارت‌های زندگی و پرورش هوش‌های چندگانه

فصل	درس	فعالیت	مهارت‌های کوشنگری	مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های زندگی	مهارت‌های سواد خواندن	مهارت‌های حسابی و عددی	پرورش هوش‌های چندگانه
	۱۷- سفر به کربلا (۱)	مطالعه متن جمهوری عراق و انجام کار برگه شماره ۱۳ که در مورد کشور عراق است (ص ۹۰)	بررسی		خواندن متن و نوشتن		هوش پیاپی
		انجام کار برگه شماره ۱۶ درباره جنگ صفین (ص ۹۴)	بررسی		خواندن متن و نوشتن		هوش پیاپی
	۱۸- سفر به کربلا (۲)	علت قیام امام حسین (ع) علیه حکومت یزید (ص ۹۴)	بررسی		خواندن متن و نوشتن		هوش پیاپی
		دریافت پیام از واقعه عاشورا (ص ۹۵)	بررسی و کاوش				هوش پیاپی
		کار برگه شماره ۱۴ و ۱۵ درباره خط زمان تاریخ و شخصیت‌های اسلام (ص ۹۵)	بررسی و کاوش		خواندن متن و نوشتن		هوش تصویری - فضایی
		چرا ایرانیان بنی عباس را به قدرت رساندند و چرا از حکومت بنی عباس راضی شدند؟ (ص ۱۰۱)	بررسی				هوش پیاپی
	۱۹- ایرانیان مسلمان، حکومت تشکیل می‌دهند	چرا هنر و زبان فارسی در دوره‌های حکومت ایرانی رونق پیدا کرد (ص ۱۰۱)	بررسی و کاوش		خواندن متن و نوشتن		هوش پیاپی
		باتوجه به آموخته‌های کتاب فارسی، یک نمونه از هوشمندی‌های ابوعلی سینا را تعریف کنید.	بررسی				هوش پیاپی

جدول پویشش دروس در زمینهٔ مهارت‌های کاشتگری و مهارت‌های زندگی و پرورش هوش‌های چندگانه

فصل	درس	فعالیت	مهارت‌های کاشتگری	مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های زندگی	مهارت‌های سواد خواندن	مهارت‌های حسابی و عددی	پرورش هوش‌های چندگانه
پنجم : زندگی در نواحی دیگر جهان	۲۰- وزیر کاروان شهرهای آباد	سه حکومت ترک‌تبار را با توجه به خط زمان نام ببرید و بگنیدد دوره حکومت کدامیک طو لایق تر بوده است (ص ۱۰۵) چگونگی به قدرت رسیدن ترکان در ایران (ص ۱۰۵) مطالعهٔ متن درس و بیان اینکه کدامیک از سه حکومت غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان، اهمیت بیشتری دارد؟ (با ذکر دلایل آن) (ص ۱۰۵)	بررسی				هوش بانی
		نقش ایرانیان در ادارهٔ امور کشور در زمان سلسله‌های ترک‌تبار و ذکر دلایل آن (ص ۱۰۵)	بررسی		خواندن متن و نوشتن		
		انجام فعالیت شماره ۱ به کار ببندیم دربارهٔ نگارش منابعنامه‌های کوتاه دربارهٔ ورود بازرگانانی که از جانب چنگیز به ایران آمدند و نحوهٔ برخورد حاکم آنرا با آنان	بررسی		خواندن متن و نوشتن		هوش جسمانی - حرکتی
	۲۱- کشورگشایان نوح‌رحم	دلایل حملهٔ مغول‌ها به ایران (ص ۱۰۸) به نظر شما اگر ماجرای شهر آنرا رخ نمی‌داد، باز هم مغول‌ها به ایران حمله می‌کردند؟ (با ذکر دلیل) (ص ۱۰۸) توضیح دربارهٔ اینکه حمله‌های چنگیز و تیمور چه پیامدهای را برای ایران داشت (ص ۱۰۸)	بررسی بررسی و اظهارنظر شخصی				هوش بانی
		آراء و توضیحاتی دربارهٔ اینکه ایرانیان چه تأثیری بر جانشینان چنگیز و تیمور داشتند؟ (ص ۱۱۱) با توجه به تفصیل و سکه‌های دورهٔ ایلخانیان، کلمه‌های الله و محمد نشان‌دهندهٔ چیست؟ (ص ۱۱۱) با توجه به مطالبی که دربارهٔ خواجه نصیرالدین طوسی در کتب فارسی خواندید، دلیل این مورد داشتند و اقدامات او را به اختصار بیان کنید (ص ۱۱۱)	بررسی بررسی و کاربرد بررسی و کاربرد				هوش بانی
		۲۲- بازرسانی ویرانه‌ها	بررسی		خواندن متن و نوشتن		هوش بانی

بخش دوم

راهنمای تدریس فصول کتاب مطالعات اجتماعی
پایه پنجم ابتدایی

فصل اول

زندگی با دیگران

درس ۱	من با دیگران ارتباط برقرار می‌کنم
درس ۲	احساسات ما
درس ۳	همدلی با دیگران
درس ۴	من عضو گروه هستم

مفاهیم کلیدی	راهنماها یا حوزه‌های موضوعی
<ul style="list-style-type: none"> ← رعایت حریم شخصی دیگران ← احساس همدلی با دیگران ← عضو مؤثر گروه بودن ← مسئولیت در قبال خود (احساس ترس، غم و اندوه، شادی و...) ← بیان نقش و وظایف هلال احمر و سازمان انتقال خون ایران 	<p>مسئولیت‌ها و تکالیف نقش‌ها، گروه‌ها و مؤسسات اجتماعی</p> <p>نظام اجتماعی</p>
<ul style="list-style-type: none"> ← آموزه‌های قرآنی 	<p>میراث فرهنگی</p> <p>فرهنگ و هویت</p>
<ul style="list-style-type: none"> ← احساس مسئولیت نسبت به همکلاسی‌ها و افرادی که با آنها زندگی می‌کنیم. ← همکاری در گروه و مشارکت در کارهای دسته‌جمعی 	<p>مسئولیت‌پذیری</p> <p>تعاون</p> <p>ارزش‌ها و اخلاق</p>
<p>مهارت‌های کاوشگری</p> <p>بررسی و کاوش، برقراری ارتباط، مشارکت، واکنش شخصی و اظهارنظر</p>	

من با دیگران ارتباط برقرار می‌کنم

درس ۱

انتظارات یادگیری

- انتظار می‌رود دانش‌آموزان با یادگیری این درس بتوانند :
- ۱ علت نیاز انسان به ارتباط با دیگران را بیان کنند.
  - ۲ نام افرادی را که با آنها ارتباط دارند به ترتیب اهمیت بنویسند و علت مهم بودن این ارتباط را توضیح دهند.
  - ۳ نکات خوب گوش کردن و خوب صحبت کردن را رعایت کنند.
  - ۴ مفهوم حریم شخصی را بیان و حریم شخصی دیگران را رعایت کنند.
  - ۵ مصادیقی از ارتباط غیرکلامی را بیان و در ارتباط با دیگران به‌طور مؤثر از حالات تن و چهره استفاده کنند.

مواد و وسایل مورد نیاز

کتاب درسی، کاربرگه شماره ۱

پیشنهادهایی برای شروع و پیشبرد درس‌ها

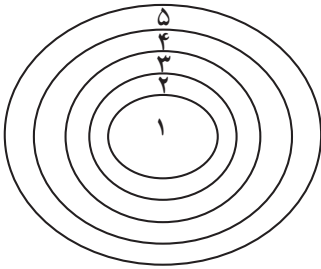
آماده کنید

تصاویر کتاب یکی از بهترین ابزارها برای درک مفاهیم است. تصاویر دختر با مادر، دانش‌آموز با معلم، فروشنده با مشتری و دو هم‌کلاس، صفحه ۲ را به دانش‌آموزان نشان دهید و از آنها بخواهید حدس بزنند این افراد در مورد چه چیزی با هم صحبت می‌کنند؟ از آنها بپرسید هریک از این گفت‌وگوها یا برقراری ارتباط چه اهمیتی دارد؟ اگر انسان نمی‌توانست ارتباط برقرار کند، چه اتفاقی می‌افتاد؟

آموزش دهید

استفاده از نمودار صفحه ۳، به شناخت دانش آموز در اهمیت موضوع ارتباط با دیگران کمک می کند. از بچه ها بخواهید این فعالیت را انجام دهند و علت اهمیت هریک از این رابطه ها را در جلوی عدد آن بنویسند.

مثال :

۱ مادر و پدر : چون از من مراقبت و نیازهای مرا رفع می کنند.

۲ خواهر و برادر

۳ مادر بزرگ و پدر بزرگ

۴ هم کلاسی ها

۵ دایی، خاله، عمه و عمو

ممکن است ترتیب افراد در نوشته های بچه ها متفاوت باشد، مثلاً دانش آموزان تک فرزندی در ردیف ۲، نام افراد دیگر را بنویسند. بنابراین تکمیل این نمودار با توجه به شرایط دانش آموزان متفاوت خواهد بود. مهارت های گفت و گو (خوب گوش کنیم و خوب صحبت کنیم) صفحه ۴ را بخوانید و توضیح دهید. از بچه ها بخواهید فعالیت ۲ صفحه ۵، را انجام دهند. این فعالیت اهمیت زیادی دارد. دانش آموزان از طریق انجام این فعالیت، نقد و بررسی را یاد می گیرند و با روش مشاهده دقیق آشنا می شوند. حداقل یک جلسه کامل را به اجرای این فعالیت، اختصاص دهید.

در مرحله بعد، فعالیت ۳ صفحه ۵ را انجام دهید. هدف از انجام این فعالیت تمرین رعایت ادب و احترام در گفت و گو با دیگران است. پاسخ فعالیت ها، مثال :

۱ آیا ممکن است آن مجله را بردارم؟ اجازه دارم؟

۲ معذرت می خوام باید تلفن را جواب بدهم.

۳ خواهش می کنم، وظیفه من است.

۴ معذرت می خواهم (بیخشید، حواسم نبود).

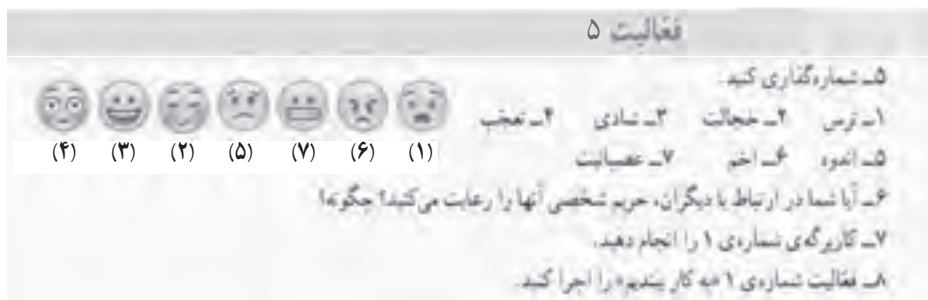
● کلمه «حریم شخصی» را روی تخته بنویسید و درباره آن توضیح دهید. بحث حریم شخصی اهمیت زیادی دارد و همه مطالب مربوط به آن در کتاب نوشته نشده است.

به بخش دانستنی های معلم در پایان این درس توجه کنید.

اکنون برای تحکیم یادگیری از دانش آموزان بخواهید فعالیت ۴ و ۶ صفحه ۶ را انجام دهند.

فعالیت ۴ صفحه ۶

- دقت و توجه به سخنان
- انتخاب زمان مناسب برای گفت‌وگو
- قطع نکردن حرف گوینده
- حفظ حریم شخصی
- برای آموزش مبحث ارتباط غیرکلامی توجه دانش‌آموزان را به تصاویر صفحه ۶ جلب کنید و از آنها بخواهید حدس بزنند، هریک از حالت‌های چهره در این تصاویر چه پیامی را منتقل می‌کند؟ توضیح دهید که ما در ارتباط با دیگران فقط از زبان و کلمه استفاده نمی‌کنیم، بلکه بخشی از پیام‌های خود را با اندام و حالات چهره منتقل می‌کنیم.
- از دانش‌آموزان بخواهید فعالیت شماره ۱، به کار ببندیم را در کلاس اجرا کنند. دانش‌آموزانی که آمادگی بیشتری دارند می‌توانند داوطلبانه نمایش پانتومیم در کلاس اجرا کنند و دانش‌آموزان موضوع نمایش را حدس بزنند و بیان کنند.
- این فعالیت برای بچه‌ها جذاب است و موجب نشاط در کلاس می‌شود. از دانش‌آموزان بخواهید فعالیت شماره ۵ صفحه ۶ را انجام دهند.

به پایان ببرید

- با مرور و جمع‌بندی مطالب درس، اهمیت ارتباط و آداب گفت‌وگو را مطرح کنید.
- مباحث مربوط به رعایت حریم شخصی را جمع‌بندی و مرور کنید.
- به عنوان تکلیف پایانی کاربرگ شماره ۱ (خودتان را ارزیابی کنید) را به آنها بدهید تا انجام دهند. برای تکمیل این کاربرگ عجله نکنید. ممکن است لازم باشد این کاربرگ را به منظور خودارزیابی دانش‌آموزان چندبار در طی سال تحصیلی کپی بگیرید و به آنها بدهید. زیرا انتظار می‌رود در طی سال، مهارت‌ها و نگرش‌های آنها به سمت بهتر شدن، تغییر کند و بنابراین تغییراتی در پاسخ‌ها به وجود آید.
- از دانش‌آموزان بخواهید کاربرگ را صادقانه کامل کنند و بگویند خودشان ارزیاب رفتار خود هستند.

محورهای عمده ارزشیابی

محورهای عمده ارزشیابی در این درس، بیشتر مهارت‌های عملی خوب گوش کردن، خوب صحبت کردن، رعایت حریم شخصی دیگران است. لذا ارزشیابی مستمر و استفاده از آزمون‌های عملکردی توصیه می‌شود. برای تحقق اهداف و انتظارات یادگیری در این درس، باید زمان بیشتری به بچه‌ها بدهید و با ارزیابی مستمر و دریافت نقایص و نقاط ضعف، آنها را به سمت پیشرفت و بهبود عملکردهایشان هدایت کنید.

ملاحظات تدریس / دانستنی‌های معلم

● تقویت مهارت‌های خوب گوش کردن و خوب صحبت کردن، نیاز به زمان بیشتری حتی تا پایان سال تحصیلی دارد. لذا پرونده این فصل تا پایان سال باز است و تمرین در این مهارت‌ها را در جلسات بعد هم تکرار کنید. به خصوص دانش‌آموزان گوشه‌گیر و خجالتی که در مهارت‌های مکالمه و صحبت کردن ضعیف هستند و اعتماد به نفس کافی ندارند، باید مورد توجه قرار بگیرند.

آموزش رعایت ادب در گفت‌وگو به‌ویژه با بزرگ‌ترها و رعایت حریم شخصی دیگران نیز از جمله موضوعاتی است که باید در طی سال تحصیلی، همواره مدنظر قرار بگیرد.

● یکی از موضوعات مهم این درس، رعایت حریم شخصی است. این موضوع با توجه به برخی محدودیت‌ها در کتاب درسی، کاملاً باز نشده است. یکی از جنبه‌های مهم حریم شخصی افراد، حریم جسمانی است. فاصله مناسب هنگام گفت‌وگو و فعالیت با دیگران باید رعایت شود. موضوع آزار جنسی و سوءاستفاده جنسی از جمله مواردی است که کودکان را تهدید می‌کند. کودکان آسیب‌دیده در این موضوعات، دچار مشکلات زیادی چون افسردگی، اضطراب، احساس گناه و ترس می‌شوند و ممکن است این مشکلات تا بزرگسالی ادامه پیدا کند. از معلمان عزیز درخواست می‌شود جلسه‌ای با خانواده‌ها برگزار نمایند و در صورت امکان از یک مشاور یا روان‌شناس تربیتی نیز کمک بگیرند و خانواده‌ها را در این زمینه توجیه کنند. از والدین به‌ویژه مادران بخواهید به این نکات توجه کنند:

■ به بچه‌ها بیاموزند که با غریبه‌ها، باب‌آشنایی را باز نکنند و با آشنایان نیز بدون اجازه و نظارت والدین، ارتباط و همراهی نزدیک نداشته باشند؛

■ به بچه‌ها بیاموزند که بدن آنها جزء حریم شخصی آنها است و کسی حق ندارد آنها را لمس کند؛

■ سعی کنند دوستان فرزند خود و خانواده‌های آنها را به خوبی بشناسند؛

■ کودکان را برای خرید به مراکز مورد اعتماد بفرستند؛

■ به بچه‌ها آموزش دهند که بدون اجازه سوار ماشین هیچ‌کس حتی آشنایان نشوند؛

■ با بچه‌ها رابطه صمیمانه داشته باشند تا آنها بتوانند صادقانه در مورد مسائل خود با والدین گفت‌وگو کنند؛

■ به خانواده‌ها، توصیه کنید در صورت امکان، فیلم سینمایی «هیس، دخترها فریاد نمی‌زنند» را ببینند.

انتظارات یادگیری

انتظار می‌رود دانش‌آموزان با یادگیری این درس بتوانند:

- ۱ انواع احساسات خوشایند و ناخوشایند را نام ببرند.
- ۲ راه‌های مناسبی برای شاد کردن خود و دیگران پیشنهاد کنند.
- ۳ راه‌های برطرف کردن غم و اندوه را بیان کنند.
- ۴ ترس‌های بجا و نابجا را از هم تشخیص بدهند و راه‌های مقابله با ترس را بیان کنند.
- ۵ ترس‌های نابجای خود را شناسایی کنند و برای رفع آنها اقداماتی انجام دهند.

مواد و وسایل مورد نیاز

کتاب درسی، تصاویر کاریکاتوری از شادی، غم و ترس، کاربرگ شماره ۲

پیشنهادهایی برای شروع و پیشبرد درس‌ها

آماده کنید

از دانش‌آموزان کلاس بخواهید چند اتفاق که در هفته‌های گذشته رخ داده و احساسات مختلفی (ترس، غم، شادی، اضطراب و ...) در آنها به وجود آورده است را در ذهن خود مرور و بعضی از آنها را در کلاس بیان کنند. استفاده از (ماسک) صورتک‌هایی که شادی، غم و ترس را نشان می‌دهند، می‌تواند ایجاد انگیزه خوبی برای شروع درس باشد. آنها را روی صورت خود بزنید و از بچه‌ها بخواهید حالت آن صورتک را بیان کنند.

آموزش دهید

فعالیت ۱ صفحه ۷ را انجام دهید. از دانش‌آموزان بخواهید روی تصاویر و عبارت‌ها دقت نمایند و هریک از تصاویر را به عبارت مورد نظر مربوط کنند. با انجام این فعالیت دانش‌آموزان در مورد موقعیت‌های مختلف که احساساتی مختلف از خود بروز می‌دهند، فکر می‌کنند. دانش‌آموزان باید احساسات مورد نظر را در پراتنز بنویسند.

الف) غم و اندوه   ب) عصبانیت   پ) ترس   ت) شادی

پس از انجام این فعالیت توجه بچه‌ها را به احساسات خوشایند و ناخوشایند، جلب کنید. دانش‌آموزان را به تفکر دربارهٔ موضوع «شادی» وادارید و به آنها بگویید همیشه نمی‌توانیم منتظر باشیم تا دیگران امکان شادی را برای ما فراهم کنند. ما می‌توانیم تلاش کنیم تا خودمان برای خود، لحظه‌های شادی به وجود بیاوریم.

سپس از آنها بخواهید به طور انفرادی فعالیت ۲ صفحه ۸ را انجام دهند و جدول را پر کنند. هدف از انجام این فعالیت این است که دانش‌آموزان فکر کنند با دیدن و شنیدن چه چیزهایی شاد می‌شوند و چگونه می‌توانند به موضوعات شادی آفرین فکر کنند. هدف دیگر این فعالیت این است که پس از خواندن ستون‌های جدول توسط دانش‌آموزان، بچه‌ها از یکدیگر الگو می‌گیرند و می‌توانند با توجه به ایده‌های یکدیگر، انگیزه‌های جدیدی برای شاد کردن خود جست‌وجو کنند.

به عنوان تکلیف منزل از دانش‌آموزان بخواهید فعالیت ۳ یا ۴ را به طور داوطلبانه انتخاب کنند و انجام دهند. دانش‌آموزانی که مهارت زبانی قوی‌تری دارند، ممکن است موضوع انشا را انتخاب کنند. فعالیت شماره ۲ به کار ببندیم نیز به بچه‌ها یاد می‌دهد که دربارهٔ کارهایی که می‌توانند از طریق آنها اعضای خانواده، دوستان، هم‌کلاسی‌ها و معلمشان را شاد کنند فکر کنند و به عبارت دیگر، مهارت‌های شاد کردن دیگران را نیز تمرین کنند.

● جلسهٔ دوم را به دو احساس ناخوشایند غم و اندوه و ترس اختصاص دهید. در این درس بچه‌ها باید یاد بگیرند چطور بر غم و اندوه خود غلبه کنند. با انجام فعالیت ۵ از بچه‌ها بخواهید اندوه خود را بیان کنند. شما می‌توانید جعبه‌ای چوبی یا مقوایی را به کلاس ببرید و آن را روی میز بگذارید و روی جعبه بنویسید «سنگ صبور» و از دانش‌آموزان بخواهید نوشته‌های خود را داخل صندوق بیندازند.

توجه کنید که ما باید به دانش‌آموزان یاد بدهیم خوب است احساس اندوه خود را با افراد دیگر مثلاً پدر، مادر، دوست، معلم و به ویژه افرادی که صلاحیت دارند در میان بگذارند. از سوی دیگر باید راه‌هایی برای برطرف کردن غم و اندوه به آنها آموزش دهیم.

در یک فرصت مناسب، نوشته‌های دانش‌آموزان را از جعبه بیرون بیاورید و بخوانید و سعی کنید در کلاس بدون اشاره صریح به موضوعاتی که آنها را اندوهگین می‌کند، راه‌حل‌هایی متناسب با نوشته‌ها بیان کنید.

● مبحث دیگر ترس است که در این سن، بسیار اهمیت دارد، زیرا بچه‌ها در این سن از خیلی موارد ناشناخته می‌ترسند، دلیلی برای این ترس ندارند. بهتر است برای آموزش این مبحث، ترس‌ها را به دو گروه بجا و نابجا، تقسیم کنند. به دانش‌آموزان بفهمانید که ترس‌های نابجا و نادرست به طور دائمی و طولانی مشکلاتی برای ما به وجود می‌آورد مثل ترس از تاریکی خانه، ترس از امتحان، ترس از آمپول ...

با انجام فعالیت صفحه ۱۰، مفهوم ترس‌های بجا و نابجا را بهتر می‌توانید در ذهن دانش‌آموزان جا بیندازید.

- کودکی دستش را در لانه زنبور فرو ببرد (انگشت‌های دستش آسیب می‌بیند).
- حمید بخواهد با تشویق دوستش از یک جای بلند بپرد (امکان دارد پایش بشکند و بدنش صدمه جدی ببیند).
- حسن به وسط خیابان بدود یا روی ریل راه‌آهن راه برود (با خودرو یا قطار تصادف می‌کند - زخمی شدن یا مرگ).
- دانش‌آموزی در خیابان به حرف فرد غریبه گوش بدهد و همراه او برود (فرد غریبه به او صدمه بزند).
- (ب) بله، زیرا در تمامی شرایط فرد دچار صدمه و آسیب می‌شود.
- (پ) خیر، او فردی عاقل است، زیرا از موارد خطرناک می‌ترسد.

در ادامه درس، گفت‌وگوی دانش‌آموز با معلم را در صفحه ۱۱ با صدای بلند در کلاس بخوانید. انجام کاربرگ شماره ۲ به بچه‌ها کمک می‌کند فکر کنند و اگر از موضوعی می‌ترسند آن را بنویسند و بجا و نابجا بودن آن را مشخص و میزان ترس خود را نیز معین کنند.

دانش‌آموزان باید درک کنند هر چیزی که سلامت و امنیت آنها را به خطر بیندازد، ترس از آن بجاست، اما چیزهایی مانند ترس از تاریکی، رفتن به دندانپزشکی، ترس از امتحان، همه اینها نابجاست.

پیشنهاد می‌شود از کاربرگ شماره ۲، کپی بگیرید. تا چند ماه پس از تدریس این درس بتوانید مجدداً میزان ترس بچه‌ها را بررسی کنید و با مقایسه دو کاربرگ در دو زمان مختلف میزان برطرف شدن ترس‌های نابجای دانش‌آموزان را اندازه‌گیری کنید.

به پایان ببرید

با مرور و جمع‌بندی مفاهیم عمده درس، خلاصه راهکارها را روی تابلو بنویسید. به عنوان فعالیت پایانی از دانش‌آموزان بخواهید به سه گروه تقسیم شوند و هر گروه چند راهکار برای شاد بودن، مقابله با ترس و مقابله با غم و اندوه را روی یک مقوا بنویسند و به دیوار کلاس نصب کنند.

محورهای عمده ارزشیابی

این درس نیز مانند درس گذشته بیشتر بر ارزشیابی مستمر و استفاده از آزمون عملکردی مبتنی است. در فرایند تدریس میزان مشارکت و همکاری دانش‌آموزان و همچنین انجام فعالیت‌ها و پاسخ‌گویی به پرسش‌ها می‌تواند ملاک صحیحی برای ارزشیابی باشد.

ابزارهای ارزشیابی شامل چک‌لیست مشاهده و بررسی، بحث و گفت‌وگو و بررسی انجام فعالیت‌های کتاب و انجام کاربرگه است.

ملاحظات تدریس/دانش‌تنی‌های معلم

- تقویت مهارت‌های غلبه بر ترس و اندوه نیاز به زمان دارد. لذا پرونده این درس نیز تا پایان سال باز است و مراقب باشید دانش‌آموزان در زمان‌ها و جلسات دیگر نیز به مهارت‌های کنترل خود بپردازند. از شما معلم گرامی انتظار می‌رود این مباحث را بهانه‌ای برای کمک به دانش‌آموزانی که مشکلاتی دارند، قرار دهید و از طریق مشاوره با والدین و افراد صاحب‌نظر برای رفع مشکلات آنها چاره‌جویی نمایید.

- به طور کلی ترس تا وقتی از حد عادی و طبیعی نگذرد، مشکلی ایجاد نمی‌کند، اما گاهی اوقات در کودکان ترس‌هایی به وجود می‌آید که در صورت درمان نشدن، مشکلاتی برای آنها ایجاد می‌کند.

معمولاً ترس از حیوانات، ناشناخته‌ها، هیولا، خواب‌های بد، جدایی از کسانی که دوست‌شان دارند، ترس از معاینه پزشکی و دندانپزشکی و آزمایشگاه، ترس از آب‌وهوا (باد، رعد و برق) و ترس از تنهایی در بین کودکان متداول است. در هریک از این موارد راهکارهایی برای غلبه بر ترس وجود دارد. برای مطالعه بیشتر به پایگاه اینترنتی گروه مطالعات اجتماعی، بخش دانش‌تنی‌های معلم مراجعه کنید.

- با توجه به اهمیت این درس، در زمینه خودشناسی و تقویت مهارت‌های کنترل احساسات، بهتر است جلسه‌ای با خانواده‌ها ترتیب دهید و با کمک مدرسه، از یک مشاور یا روان‌شناس خبره کمک بگیرید تا والدین را در زمینه شناخت مسائل روحی و روانی دانش‌آموزان و نحوه برخورد صحیح با این مسائل آشنا کنند.

انتظارات یادگیری

- انتظار می‌رود دانش‌آموزان با یادگیری این درس بتوانند :
- ۱ در موقعیت‌های مقتضی با دیگران همدلی کنند.
  - ۲ مفهوم همدلی را بیان کنند و نمونه‌هایی از همدلی افراد با یکدیگر را بیان کنند.
  - ۳ کار و نقش جمعیت هلال احمر و سازمان انتقال خون را در کمک به هموعان توضیح دهند.
  - ۴ با راهنمایی معلم به طور گروهی از جمعیت هلال احمر محل زندگیشان بازدید و گزارش مختصری از آن تهیه کنند.
  - ۵ نسبت به تعاون و همدلی با دیگران، حساس باشند.

مواد و وسایل مورد نیاز

کتاب درسی، تصاویری از امدادرسانی سازمان هلال احمر در موقعیت‌های مختلف، در صورت امکان
بروشورها یا پوسترهایی از سازمان جمعیت هلال احمر یا سازمان انتقال خون. نمایش فیلم‌های همدلی در
کلاس (لوح فشرده ضمیمه کتاب)

آماده کنید

بهترین آغاز برای این درس، انجام فعالیت ۱ صفحه ۱۲ است. از دانش‌آموزان بخواهید هریک از
موقعیت‌ها را بخوانند، درباره آن فکر کنند و کاری را که لازم است انجام شود، بیان کنند. با انجام این
فعالیت، دانش‌آموزان برای درک مفهوم همدلی و مصادیق آن آمادگی پیدا می‌کنند و از سوی دیگر توجه
آنها به شرایط و اوضاع و احوال دیگران و لزوم درک آنها بیشتر می‌شود. از گروه‌ها بخواهید پاسخ‌های
خود را در کلاس بخوانند.

در این فعالیت، در موقعیت الف، ب و پ، ضرورت همدلی با افرادی پیش می‌آید که از چیزی ناراحت
هستند، اما در موقعیت ت، همدلی با فردی است که در زمینه‌ای موفق بوده است. به عبارت دیگر هدف این
است که بفهمانیم سهمین شدن در شادی دیگران و به آنها تبریک گفتن و ابراز احساسات نیز مصادیق همدلی است.

آموزش دهید

پس از آماده‌سازی با توجه به پاراگراف پایین صفحه ۱۳، جمع‌بندی کنید و به بچه‌ها بیاموزید ما بدون آنکه وارد حریم شخصی افراد شویم با دیگران همدلی می‌کنیم، معنا و مفهوم همدلی را توضیح دهید. با توجه به موقعیت‌های صفحه ۱۴، ۳ موقعیت را که لازم است دانش‌آموزان در آنها، همدلی را یاد بگیرند، تدریس کنید.

موقعیت ۱، همدلی با هم‌کلاسی‌ها و دوستان

موقعیت ۲، همدلی با افرادی که دچار ناتوانی یا معلولیت‌هایی هستند.

موقعیت ۳، همدلی با سالمندان

موقعیت ۱، لزوم بی‌تفاوت نبودن نسبت به دوستان و هم‌کلاسی‌ها؛ برای مثال اگر یکی از آنها مشکلات درسی دارد به او کمک کنیم.

موقعیت ۲، متأسفانه در سطح خانواده‌ها و در همهٔ جامعه و محیط‌هایی چون سینما، پارک و...، بچه‌ها یاد نگرفته‌اند که با افرادی که دچار معلولیت یا ناتوانی‌هایی هستند، چگونه رفتار کنند. گاهی مشاهده می‌شود که حتی در خانواده، بچه‌ها از داشتن خواهر یا برادر معلول خجالت می‌کشند. با توضیح دربارهٔ موقعیت ۲، و چند موقعیت مشابه به آنها آموزش دهید که موظف‌اند در برخورد با افرادی که دچار ناتوانی‌اند، صبوری و تحمل و مدارا نشان بدهند، به آنها کمک کنند و همدلی داشته باشند.

موقعیت ۳، بی‌تفاوت نبودن و احساس مسئولیت نسبت به سالمندان خانواده، فامیل و همسایه، لزوم احترام گذاشتن و کمک به آنها در حدی که توانایی دارند را آموزش دهید.

بخش بعدی آشنایی با مؤسسه اجتماعی یعنی «جمعیت هلال احمر» و «سازمان انتقال خون» است. در صورت امکان با نمایش اسلاید از فعالیت‌های این سازمان‌ها و نشان دادن بروشورها یا بوسترهای مربوطه این دو مؤسسه و وظایف آنها را معرفی کنید.

سعی کنید فعالیت شماره ۳ یعنی بازدید از جمعیت هلال احمر را با هماهنگی مدرسه اجرا کنید. دانش‌آموزان از طریق بازدید به فعالیت در جمعیت هلال احمر و کمک به هم‌نوعان خود، حساس‌تر می‌شوند و درک بهتری از وظایف این سازمان پیدا می‌کنند.

به پایان ببرید

با مرور و جمع‌بندی مصادیق و مفهوم همدلی، به عنوان تکلیف پایانی، تشکیل یک گروه همدلی در یک موضوع (فعالیت ۴ به کار ببندیم صفحه ۱۸) را تعیین کنید.
از بچه‌ها بخواهید نتایج تشکیل گروه همدلی را بعد از ۲ یا ۳ هفته به کلاس ارائه دهند.

محورهای عمده ارزشیابی

متناسب با انتظارات یادگیری، بیان مفهوم همدلی و مصادیق آن، بیان شرح و وظایف سازمان‌های انتقال خون و جمعیت هلال احمر و حساس شدن و به طور عملی همدلی کردن با دیگران در موقعیت‌های مقتضی از محورهای عمده ارزشیابی این درس است.
به همین منظور، ارزشیابی مستمر و آزمون‌های عملکردی در این درس، نقش پررنگ‌تری دارند. پرسش و پاسخ شفاهی و چک‌لیست مشاهده و بررسی انجام فعالیت‌ها و بحث و گفت‌وگو و مشارکت دانش‌آموزان از مهم‌ترین ابزارهای ارزشیابی این درس است.